

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

DE VERKOCHTE GROOTVADER

(Der verkaufte Großvater)

Spel in drie bedrijven

1880

door

Anton Hamik

Enige geautoriseerde bewerking : Jos Joosten

Toneelfonds J. Janssens

Antwerpen - 1992

Nr. 715

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste ACHT tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde auteursrechten aan:

S.A.B.A.M.
Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel 4

Na aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een aankoopbewijs. Dit bewijs moet samen met een aanvraagkaart waarop plaats en datum(s) van opvoering werden ingevuld, minstens veertien dagen voor de opvoering(en) naar S.A.B.A.M. worden gestuurd.

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gecopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende auteursrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:
I.B.V.A "Holland"
Postbus 363
1800 AJ Alkmaar.

cop. 1989 Toneelfonds J. Janssens/Jos Joosten

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

PERSONAGES :

KREITHOVEN

LUDO zijn zoon

GROOTVADER

JOPIE dienstmaagd

HASLINGS veekoopman

NANNI zijn vrouw

EVA hun dochter

MAARTEN knecht

PLAATS DER HANDELINGEN :

Het eerste bedrijf speelt zich af bij Kreithoven.

Het tweede en derde bedrijf bij Haslings.

EERSTE BEDRIJF

Eenvoudige boerenkamer bij Kreithoven. Algemene opkomst links voor. In de hoek links een haard met bank. Tussen de deur links en de kachel, een muurkastje waarop tafelborden staan. In de achtergrond een open venster, waaronder, een beetje verder, een leunstoel staat.

Voor rechts een deur naar andere vertrekken. In de hoek rechts, een tafel, waarachter tegen de muur een bank, en verder staan er nog stoelen omheen. Het is een zonnige voormiddag. Kreithoven, een rustige vijftiger, wandelt met de handen op de rug door de kamer. Jopie, een flinke, sterke meid van rond de dertig jaar, overeenstemmende gelaatstrekken, staat onbeweeglijk, met nors gezicht voor de deur links.

KREITHOVEN (Blijft voor haar staan.) Daarmee weet ik nog altijd niet waarom je je dienst hier opzegt.

JOPIE Ik heb je al gezegd, dat je daar verder niet hoeft op aan te dringen.

KREITHOVEN En ik mag niet eens weten waarom?

JOPIE Neen!

KREITHOVEN Krijg je te weinig eten?

JOPIE Och, kom! Zie ik er zo onderkomen uit? (Toont haar armen.)

KREITHOVEN Is het werk dan te zwaar?

JOPIE Dan was ik niet zolang hier gebleven...

KREITHOVEN Betaal ik te weinig loongeld?

JOPIE Ja! Dat is overal eender.

KREITHOVEN Dan kan ik niet begrijpen, wat eraan hapert. Kom, zeg 't?

JOPIE Ik doe 't niet gaarne, maar ik moet gaan...

KREITHOVEN Hoezo, je "moet"? Wie misdoet je dan wat? Ben ik het soms?

JOPIE (Schudt neen.) U niet.

KREITHOVEN Ludo dan?

JOPIE Die ook niet.

KREITHOVEN Of grootvader?

JOPIE (Na een ogenblik, grimmig.) Die loze schelm, die deug-niet!!

KREITHOVEN Aha! Daar hebben we het! Grootvader is dus de

vlieg in de soep?

JOPIE Ik weet er van mee te spreken wat die man me in die twee jaar tijd, gepest heeft.

KREITHOVEN En jij hem niet?

JOPIE Ik? Ik heb me alleen niks laten welgevallen.

KREITHOVEN Maar, je moet toch begrijpen dat ouwe mensen dikwijls als kinderen zijn. Dat moet je door de vingers zien.

JOPIE Ik zie al twee jaar lang door m'n vingers, maar nu is 't er mee gedaan. Ik ga weg!

KREITHOVEN Wat voor gruwelijks heeft hij nu dan weer uitgehaald, Jopie?

JOPIE Een dooie muis heeft hij gisteren in mijn bed gelegd.

KREITHOVEN (Lacht.) Een dooie?... Daaraan zie je hoe dom die oude is. Als hij slim was, had hij er 'n levende in gelegd.

JOPIE Je hebt gelijk! Verdedig hem maar. Voor mij is 't zelfde, ik ga toch weg.

KREITHOVEN Praat geen onzin, Jopie. Terwille van die muis zul je je dienst toch niet opzeggen?

JOPIE Terwille van die muis niet alleen. Die heeft de maat maar volgedaan. De ouwe deugniet heeft me nooit met rust gelaten. De dag dat ik ben binnen gekomen, heeft hij mijn zondagschoenen aan de grond genageld. Dat was zijn goedendag. Met Pasen heeft hij een briefje, waar ik al mijn zonden opgeschreven had, uit mijn kerkboek gehaald en het tegen de muur gespeld. 'n Dozijn spitsboeven kunnen in 't, jaar tijd niet zoveel kwajongensstreken uithalen als hij in één dag doet!

KREITHOVEN (Krabt zich achter het oor.) Jawel, soms gaat hij wel wat ver. Je moet niet denken dat hij het altijd op jou gemunt heeft. Ik krijg m'n beurt ook al eens! En Ludo ook. Of denk je dat ik gisteren m'n salaad zelf met jenever aangemaakt heb?

JOPIE Ik, als ik in uw plaats was, ik had dat vergift al lang in een oud-mannetjeshuis gestoken. Het gaat jou ook niet zo schitterend. Is het dan nog nodig dat je voor heel je leven met die ouwe geplaagd bent?

KREITHOVEN Dat is 'n moeilijk geval. Toen ik met m'n vrouw getrouwd ben, God weze haar ziel genadig, toen heb ik haar grootvader erbij gekregen, als huwelijksgeschenk. Ik kan hem niet zomaar buitensmijten, wel?

JOPIE Daar kun je mee doen wat je wilt. Voor mijn part kun je hem in 'n glazen kastje plaatsen. Welnu, wat is 't, kan ik gaan, boer?

KREITHOVEN Moet je nu zo haastig te werk gaan?

JOPIE Hoe haastiger, hoe beter, anders breek ik die mensenplager nog in twee door.

KREITHOVEN (Afwerend.) In hemelsnaam, dat niet. Dan heb ik twee grootvaders. Ga dan maar...als 't je bij mij niet meer bevalt, wil ik je niet weerhouden. Misschien bedenken je je nog eens?

JOPIE Ik heb niks te bedenken. Over 'n half uur zeg ik je goeiedag!

KREITHOVEN Heb je dan al een andere plaats?

JOPIE Die zal ik wel vinden. Er is overal volk te weinig. Wil je een goed getuigschrift klaarmaken, boer?

KREITHOVEN Natuurlijk! Dat heb je eerlijk verdiend.

JOPIE Dan ga ik nu m'n koffers pakken.

KREITHOVEN (Stilletjes) Als je soms grootvader mee wilt inpakken, ik heb er niks tegen, hoor!

JOPIE Dan plak ik er een adresbriefje op en stuur hem recht naar de hel!

LUDO (Flinke, grofbenige boerenzoon, in werkpak, links op. Hij werpt zijn hoed woedend op de grond.) Vervloekte plaaggeest...nu heb ik er genoeg van!!

KREITHOVEN Tutututut....wat heeft die hoed je nu misdaan? (Raapt de hoed op, klopt hem zorgvuldig af en houdt hem in de hand.)

LUDO Dat is geen werk met grootvader. Dat hij thuis blijft en eieren legt, maar ik zal de aardappelen zelf uitsteken.

KREITHOVEN Wat doet hij? Steekt hij die uit?

LUDO Heb jij hem gezegd dat hij moest komen helpen?

KREITHOVEN Ik? Met geen woord!

LUDO (Woedend.) Neen? En hij komt met een schup aangelopen en

zegt : "Wacht Ludo, ik kom je helpen, dan gaat het vlugger vooruit". Hij spuwt in z'n handen en steekt de aard-appels middendoor!

KREITHOVEN (Werpt woedend de hoed op de grond.) Alle duivels, nu begint hij mij de keel uit te hangen.

LUDO (Raapt de hoed op en klopt hem zorgvuldig af.) Mij hangt hij de keel al lang uit.

JOPIE En mij het langst van al. Gelukkig maar dat ik hier niet vastgenageld ben. Als 't zo ver moest komen dat ik me van 'n man moet laten pesten, dan zal het ten minste geen ouwe zijn. (Rechts af. Ludo ziet Kreithoven vragend aan.)

KREITHOVEN Jopie heeft haar post opgezegd.

LUDO Jopie? En waarom?

KREITHOVEN Om grootvader.

LUDO (Smakt de hoed op de grond.) Zieje! Daar heb je het! Nu gaat de enige, die het hier langer dan veertien dagen bij die schobbejak heeft ~~uit~~gehouden, ook weg!

KREITHOVEN (Raapt zuchtend de hoed op en klopt hem zorgvuldig af.) Ja, ja, het is een echt kruis!

LUDO Dat heb je jezelf aan de hand gedaan, dat kruis!

KREITHOVEN (Smijt de hoed op de grond.) Verdomd! Wat heeft iedereen tegen mij te klagen en vallen ze mij allemaal op het lijf? Is het mijn schuld dat grootvader op de wereld is?

LUDO (Neemt de hoed op en klopt hem af.) Neen, dat is jouw fout niet, maar dat hij op de werf nestelt, de mensen uit hun vel jaagt en de boerderij kapot maakt, dat is jouw fout. Ik zou niks zeggen, als hij stil in een hoekje bleef en zich met niks bemoeide, dan met zijn pijp. Maar er is niks waar hij zijn neus niet in steekt. Waar je gaat en staat, springt hij voor je voeten. Wat hij vastpakt, is kapot en waar hij-guitenstreken kan uithalen, doet hij 't. (Hij wil de hoed op de grond smakken, maar Kreithoven rukt hem, wanneer hij omhoog geheven wordt, uit zijn hand.) Moeten wij ons dan allemaal door hem voor de gek laten houden?

KREITHOVEN Waarom wil je die hoed maar altijd op de grond

smakken? Denk je dat hij daar schoner mee wordt?

LUDO 't Is die van grootvader.

KREITHOVEN Ach, zo. (Zwiert de hoed, met een grote boog, in een hoek.)

LUDO Ik heb hem meegenomen, omdat ik dacht dat hij mij dan zou nalopen en de aardappels zou gerust laten. Ja, da-ag! Hij steekt de hele akker in stukken!

KREITHOVEN Wel, verdorde vlegel! Ik bind hem met 'n koord aan z'n bed vast!

LUDO Er is maar één oplossing : de ouwe moet het huis uit!

KREITHOVEN Dat was het beste, ja. Maar ik krijg het niet over mezelf.

LUDO Omdat je te goed bent. Als ik meester was van 't hof, dan had ik hem al lang aan de deur gewalst.

KREITHOVEN Je hoeft maar te trouwen, dan laat ik de boerderij aan je over, dan kan je met grootvader doen wat je wilt. Dan is hij van jou.

LUDO Hemeltje lief! Je laat me 't water in de mond komen! (Ironisch.) Om zo'n grootvader te hebben! Ik zou bijna alléén dààròm reeds een meisje willen zoeken!

KREITHOVEN Dat hoef jij niet te zoeken, dat heb ik al voor jou gedaan.

LUDO Die mot ik niet hebben.

KREITHOVEN Wees toch niet zo voorbarig. Je kent haar niet eens!

LUDO Ik heb je al gezegd, vader, dat ik er géén neem, voordat ik haar van alle zijden heb leren kennen!

KREITHOVEN En als ik je verzeker, dat ze je zal bevallen. Mij bevalt ze, alhoewel ik ze nog niet gezien heb. Maar Haslings geeft haar een mooie cent mee en kan een meisje nog iets mooier hebben dan een goed gevulde geldbeurs?

LUDO 't Is waar, vader. De boerderij zou wel geld kunnen gebruiken, maar naast de zak met geld, moet ik toch ook 'n boerin hebben, waar ik plezier aan heb?

KREITHOVEN Wat gij allemaal tegelijk verlangt. Als ze 'n ordelijke som geld meekrijgt, komt het er niet zo erg op aan, hoe ze eruit ziet. Overdag ben je niet thuis

en 's avonds is 't donker.

LUDO Niks te doen, vader. Ik spreek er niet meer over. Ik heb er niks tegen dat ik moet trouwen, maar ik zoek m'n meisje zelf uit.

KREITHOVEN Je wilt me toch niet dwars zitten, Ludo? Ik heb Haslings vast beloofd, dat je zijn dochter Eva zoudt nemen. Dat is tussen ons uitgemaakt.

LUDO Maar tussen mij en die...Eva, is er niks uitgemaakt. Zeg eens, vader, wat is dat met die Haslings? Daar heb je vroeger nooit over gesproken. Wat is dat voor iemand?

KREITHOVEN Wij hebben elkaar jarenlang niet meer gezien, omdat we te ver vaneen wonen. Hij woont in...zeven uur van hier! Wij zijn samen feitelijk nooit zo'n dikke vrienden geweest. Hij was mij altijd veel te gierig. 'n Cent zou hij in twee gebeten hebben...en hij is nog zo! Toen ik laatst op de Paardenmarkt rondliep, loopt hij mij opeens tegen het lijf en doet opgeruimd, alsof wij ons hele leven de beste vrienden waren geweest. "Hannes," zegt hij, "als ik je vandaag niet getroffen had, dan was ik morgen naar je heen gereisd. Onze beide kinderen moeten verenigd worden!"

LUDO (Lacht.) Die is goed!

KREITHOVEN Ik trok m'n ogen open als een gek. Nooit heeft hij daar het minste over gesproken en zo opeens...! Hij weet toch heel goed dat ik je niks kan meegeven, dan 'n hof vol schulden...en hij heeft je nooit gezien!

LUDO Vader, daar steekt wat achter!

KREITHOVEN Dat heb ik ook eerst bij mezelf gezegd. Maar er steekt niks achter...onder 't praten, in de herberg, heeft hij me nog verteld, dat zijn vrouw naar 'n echtgenoot uitzag voor hun dochter. Om 'n oplossing te bekomen had de moeder 'n hele zwerm namen van jonge mannen verzameld, die bij Eva passen, boerenzonen enzovoort, die op afzonderlijke briefjes geschreven en die vervolgens in een hoed geworpen en de belofte gedaan, dat de naam die Haslings debuit zou trekken, die zou zijn van Eva's aanstaande echtgenoot.

LUDO Wat die vrouwen allemaal uitvinden!

KREITHOVEN Maar, er waren juist dertien briefjes, naar 't schijnt. En dat betekende voor haar ongeluk, zei ze. Toen moest Haslings vlug 'n veertiende briefje klaar maken, om een beter getal te hebben dan dertien. Er was hem op dat ogenblik niemand anders te binnen gevallen dan jouw naam en daarmee ben jij mee in de hoed terecht gekomen. Maar weet je nu al, wie Haslings uit de hoed getrokken heeft?

LUDO (Droog.) Mij!

KREITHOVEN (Onnozel.) Je kon het niet beter raden! En dat is nu de reden waarom niemand anders dan jij Eva zal krijgen.

LUDO (Droog) Zo? En jij hebt heel dat vertelsel geslikt, dat die grappenmaker je wijs gemaakt heeft?

KREITHOVEN Je zult toch niet beweren dat Haslings me belogen heeft? Wat voor reden zou hij hebben, om ons zijn dochter in de armen te werpen? We hebben niks, niks, niks!!

LUDO En ik zeg je, dat daar wat achter steekt.

KREITHOVEN (Boos.) Jouw hoogmoed steekt er achter, ja! (Opgewonden.) Heregod! Daar wordt hem het grootste geluk in de schoot geworpen en de domkop grijpt niet toe!

LUDO Zou jij toehappen, als ze eerst je ogen toebinden? Wat ze je in je schoot wierpen, kon evengoed 'n dooie mus zijn als 'n gebraden kip!

KREITHOVEN Kom, kom, het zal wel een kip zijn, jongen!... Met zacht, jong vlees, een plezier om aan te kijken! Gelukkige, hij die daar eens zal mogen in bijten!

LUDO Heb jij die kip gezien?

KREITHOVEN Nee, Haslings heeft ze me voorgeschilderd.

LUDO Haslings! Haslings! Waarom stuurt hij haar dan niet eens naar hier, als ze toch zo flink is?

KREITHOVEN Maar sinds wanneer is het in 's hemelsnaam de gewoonte geworden dat de meisjes de jongens moeten gaan bezoeken?

LUDO Doe wat je wilt. Maar denk niet, dat ik 'n pluim op mijn hoed zal steken, en zeven uur ver zal gaan, om een meid achterna te lopen, die ik niet ken!

KREITHOVEN Goed. (Woedend.) Maar dan kun je ook naar de boerderij fluiten! ...Al word ik zo oud als Methuzalem, weggeven doe ik die niet! Nu weet je 't! (Achter het toneel hoort men een glazen ruit breken, welke in scherven op de grond neervalt.) Alle donders! Dat is weer 'n ruit die daar gebroken wordt! (Roept.)
Wie is dat!

GROOTVADER (Links op, met een schup dwars over z'n schouder.)
Ik!! (Is 'n flinke zeventiger, wie de schelmenstreken in de ogen loeren. Blozende kaken, baardloos, slordige versleten kledij. Zijn uiterlijk mag echter geen medelijden verwekken, maar doet komisch aan.) Ik heb de glazenmaker al lang niks meer laten verdienen.

KREITHOVFN Ben jij dan alleen maar op de wereld, om alles kort en klein te slaan?

GROOTVADER (Steeds kalm.) Hoezo? Wat heb ik nu weer misdaan?

LUDO (Ironisch.) Niks! Jij doet nooit wat...

GROOTVADER Hebben jullie dan nooit wat gebroken? (Zonder antwoord af te wachten.) Kom! (Expliqueert.) Ik kom met een schup langs de hofmuur gewandeld. Komt de bakkerin daar achter me aangehuppeld, glijdt uit en laat een schreeuw...ik draai me om... (Doet zulks, maar vaagt daarbij met zijn schup de borden van de muurplank.)
...djong!!! En de vensterruiten rammelen op de grond.

KREITHOVEN (Siddert.) Ik voorspel dat hij de hele boel nog zal afbreken. (De stukken borden op de grond aantonend)
Kijk maar eens! In de afgrond breng je ons allemaal!

GROOTVADER (Luid lachend.) Dat is 'n meevaller! Weeral cliënteel voor de nieuwe winkel bij!!

LUDO Waar zijn je gedachten om met 'n schup op je schouder in de beste kamer te komen?

GROOTVADER Ik moest jullie toch wijzen hoe die vensterruit gebroken werd?

KREITHOVEN (Neemt de schup af.) Geef hier! (Werpt de schup door de linker deur buiten.) Dan kun je wijzen zoveel je wilt!

GROOTVADER (Zet zich op de kachelbank.) Ah! Ik ben er doodmoe van.

KREITHOVEN Zeker van aardappels te steken?

GROOTVADER (Lacht.) Ja, er zijn er wel enige in twee gestoken, maar dat doet niks...er zijn er toch nog een paar heel gebleven ook.

LUDO (Duwt Kreithoven naar grootvader.) Vooruit, vader, spreek nu met hem en maak er kort spel mee! 't Is tijd dat er grote schoonmaak komt!

GROOTVADER Ja, dat zou niet slecht zijn. (Wijst op de stukken gleiwerk op de grond.) Of wil je wachten tot die rommel vanzelf de deur uitvalt?

KREITHOVEN (Roept luid.) Denk je soms dat ik je vuilmeid ben?

GROOTVADER O neen, Jopie zal de stukken wel bij mekaar vegen.

LUDO Jopie doet niks meer. Ze gaat weg.

GROOTVADER Wat doet ze?

KREITHOVEN Opgezegd heeft ze me en vandaag nog verlaat ze haar dienst.

GROOTVADER (Vrolijk verwonderd.) Jopie? (Vouwt de handen en blikkt naar de hemel.) Vader in de Hemel, dat je me dat nog laat beleven! En, waarom gaat ze?

LUDO Omdat jij haar niet met rust laat.

GROOTVADER Ik? Dat ze zich dat maar niet inbeeldt. Zij is veel te oud voor mij.

KREITHOVEN Zo niet. Bij het werk laat je haar niet met rust. Alles wat de meid doet, heb je te beknibbelen.

GROOTVADER Ach zo! Grootvader is weer de zondebok!

LUDO Niks zondebok! Er is met jou eenvoudig geen huis te houden!

GROOTVADER Wel, wel...dat is dus m'n dank dat ik je op het veld geholpen heb?

KREITHOVEN Jij moet niemand helpen.

LUDO We doen het werk alléén véél beter en vlugger ook!

GROOTVADER (Pruilt.) Goed, van heden af, raak ik geen tuig meer aan.

KREITHOVEN Je moet dat kunnen inzien, grootvader. Ik begrijp heel goed dat je gaarne wat meehelpt.

GROOTVADER Het is niet nodig. Laat maar zo. Van vandaag af kan het werk me achterna lopen...maar krijgen zal het

me niet meer!

LUDO En vermits we nu toch aan 't afrekenen zijn, zeg ik me-
teen maar dat we ons je schelmenstreken niet langer meer
zullen laten welgevallen.

GROOTVADER Wat voor schelmenstreken?

KREITHOVEN 'n Muis in de meid haar bed leggen, mijn sla met
jenever opmaken, dat zijn dingen die men niet doet!

GROOTVADER Ach zo! Als ik m'n best doe om jullie na je werk
wat gezellig te maken, dan noemen jullie dat schelmen-
streken? Mij best! Van heden af is het uit met de vro-
lijkheid...je verdient niks beter...!

KREITHOVEN Je moet me goed begrijpen, grootvader...

GROOTVADER Ik begrijp je goed genoeg. Met mij zal je niet
meer kunnen lachen.

LUDO Dat hebben we tot op heden nog niet kunnen doen.

KREITHOVEN Er moet alleen rust in huis zijn en vrede. Meer
verlangen we niet.

LUDO (Opsommend.) 'n Pijp roken, koffie drinken...de almanak
lezen...en vliegen vangen. Dat is ook 'n tijdverdrijf!

GROOTVADER (Kijkt naar de klok.) 't Is tien uur. Van half
elf af, zullen jullie een grootvader hebben zoals je
d'r één wenst!

KREITHOVEN Waarom dan pas van half elf af?

GROOTVADER Omdat ik éérst nog met Jopie wil afrekenen. Zo,
nu heb ik dorst. Mag ik een fles bier uit de kelder
halen? Of is dat soms een schelmstuk?

KREITHOVEN Haal 'n fles bier. We hebben je nog nooit aange-
rekend wat je gegeten of gedronken hebt.

GROOTVADER (Gaat naar links, ziet de hoed op de grond liggen,
raapt hem op en vraagt aan Kreithoven.) Weet je geen
betere plaats voor je hoed, dan op de grond?

KREITHOVEN Dat is jouw hoed die Ludo meegebracht heeft.

GROOTVADER Ben je gek? Het is jouw hoed...ik had hem opgezet,
omdat ik de mijne niet vond. (Hangt de hoed aan de kap-
stok.)

KREITHOVEN (Verwittigt.) Val niet van de trappen.

GROOTVADER Wat is er de middag te eten?

KREITHOVEN Kolen met gestompte aardappels.

GROOTVADER (Zingend terwijl hij afgaat.)

Gisteren hebben we stomp gehad,
Laat dat zo maar gaan,
Wanneer we nog eens stomp gaan eten
dat gaat niemand aan! (Af.)

LUDO Ik ben benieuwd wat hij in 't schild voert voor half elf.

KREITHOVEN Wij moeten hem goed in 't oog houden, dan zijn we gerust.

LUDO Maar ik ben al ruim zo benieuwd om te weten wat het na half elf zal worden. Hij heeft natuurlijk geen rust en we zullen ons aan wat nieuws mogen verwachten.

KREITHOVEN Dan vliegt hij! Dan kan hij gaan waar hij wil. Maar ik denk niet dat hij het zo ver zal laten komen.

JOPIE (Klaar om te vertrekken, met klein handkoffer aan de hand, rechts op.) Ik ben klaar. Ik kom je vaarwel zeggen, boer.

KREITHOVEN Ga je dan toch? Grootvader heeft ons juist stellig beloofd voortaan braaf te zullen zijn. Wil je nog eens veertien dagen proberen?

JOPIE Liever niet. Van beloofde eieren gaan er honderd in een kilo. Er wordt hier achteruit geboerd en ik wil geen andere dienst zoeken zonder goeie aanbeveling. Zo, nu weet je het en ga ik maar.

KREITHOVEN Vooruit dan maar, als je niet te houden bent...

GROOTVADER (Links op, met glas bier.) Dan zijn we weeral 'n koe armer! (Zet zich en drinkt.)

JOPIE En de ossen blijven!

GROOTVADER M'n woord, Jopie, als ik 'n paar jaar jonger was, trouwde ik met je.

JOPIE Jij? Zo'n scharminkel!

GROOTVADER Ho! Ho! Ben jij de prinses? Laat je dan maar in zilverpapier wikkelen.

JOPIE Hoor maar eens! Wat ik van die Judas moet uitstaan...!

LUDO Grootvader! Nu is 't genoeg, hé?

GROOTVADER Hoezo, is 't al half elf?

JOPIE Is mijn getuigschrift klaar, boer?

GROOTVADER (Invallend.) Kom, Hannes, laat mij dat schrijven-

KREITHOVEN Ik denk er niet aan!

JOPIE Hier heb ik het opgeschreven zoals ik het gaarne zou willen. Dan hoef je je kop niet te breken.

KREITHOVEN (Leest.) "Ik bevestig hiermede dat Jopie Loedel mij gedurende twee jaar trouw, eerlijk en vlijtig ge- diend heeft. Ik ben over haar in alles tevreden ge- weest."

GROOTVADER Bijzonder over het naar binnen spelen!

KREITHOVEN Zwijg toch! (Leest verder.) "Ik laat haar maar vertrekken, omdat zij met géén handen te weerhouden is en kan alleen maar zeggen : Hoed af voor Jopie Loedel."

GROOTVADER Het is ongelooflijk hoe ingenomen zij met zich- zelf is.

LUDO Ik met haar ook.

KREITHOVEN Kom, Ludo, schrijf jij dat voor mij eens over op mijn papier, dan zal ik het ondertekenen. Te wilt wel even zo lang wachten, Jopie? (Ludo en Kreithoven af.)

LUDO (Onder het weggaan.) Jullie kunnen terwijl afscheid ne- men, maar kust ze niet veel, hoor! (Rechts af.)

JOPIE (Zet zich op haar koffer, de rug opvallend naar groot- vader gekeerd.)

GROOTVADER Je bent in overtreding, Jopie! Weet je dan niet dat een goed soldaat de vijand de rug niet mag toekeren?

JOPIE Ik ben geen soldaat.

GROOTVADER Neen, da's waar. Tij bent een...traangasbom. Als men je aankijkt, moet men wenen.

JOPIE En jij bent 'n pantsertank. Waar je doorkomt is alles om zeep.

GROOTVADER Je schiet niet slecht terug. Jammer dat je weg- gaat en dat er nu alleen mansvolk op het hof blijft.

JOPIE En 'n oud wijf toch ook!

GROOTVADER Ja? Wie?

JOPIE Jij!

GROOTVADER Je moet uitkijken dat je op 'n hof komt waar al- leen vrouwen zijn, dan ben jij de enige man!

JOPIE Die ben ik hier ook geweest.

GROOTVADER Op de snor na zou ment het waarlijk geloven.

JOPIE (Zich met een ruk omdraaiend.) Op wiens snor na?